

FLORIN CONSTANTINIU (1933-2012)

Acad. DAN BERINDEI

În seara zilei de 13 aprilie 2012, în Vinerea Mare, ne-a părăsit Florin Constantiniu, trecând în cealaltă lume. A plecat dintre noi un mare istoric, dar înainte de toate un om deosebit, de o rară sensibilitate și un dăruit către țara și profesiunea sa. Va mai trece lungă vreme până când se va ridica dintre români un istoric cu înzestrări și cu o pregătire similare. Rămâne să nădăjduim că generațiile următoare de istorici îi vor purta respectul și prețuirea pe care nu toți contemporanii săi i le-au acordat în măsura cuvenită.

Florin Constantiniu s-a născut la București la 8 aprilie 1933. A fost elevul Colegiului Sfântul Sava, pentru ca apoi să fie studentul Facultății de Istorie de la București, în anii 1951–1956, într-o perioadă de încercări grele pentru intelectualitatea română, dar totodată când la capătul cărora au apărut primele raze de speranță pentru o istoriografie greu încercată. Puterea lui Mihail Roller și-a cunoscut apusul și la cârma Institutului de Istorie și Filosofie din București a venit academicianul Andrei Oțetea, unul din profesorii lui Constantiniu. Lui i s-a datorat chemarea înzestratului său fost student în uriașul laborator științific pe care a reușit să-l creeze, în anul următor așezării sale în fruntea Institutului care va purta numele lui Nicolae Iorga, ctitorul său.

Florin Constantiniu a fost devotatul slujitor al Institutului din 1957 și până în ultimii ani ai vieții, chiar și după alegerea sa ca membru al Academiei Române. El a reprezentat pentru colegii săi un model de dăruire profesională, dar înainte de toate impresiona prin inteligența și erudiția sa. Deși poate, înainte de toate, ar trebui prețuite la cel plecat dintre noi, dăruirea sa către țară, atașamentul său pentru valori din păcate atât de neglijate ba chiar și batjocorite în ultima vreme. El a întruchipat, totodată, istoricul competent, sigur pe știința și pe cunoștințele lui, un model pe care mă întreb câți dintre tinerii care își aleg astăzi această cale vor mai avea energia și dorința de a-l urma?!

Câmpul său de investigație a fost foarte întins. Întemeindu-se pe o bază cuprinzătoare de istorie universală, în care îndrituit a așezat istoria națională, altfel nu pe deplin inteligibilă, a adus contribuții însemnate într-o varietate de direcții și probleme. Prin scrisul său a deschis nenumărate ferestre spre cunoaștere, spre o comprehensiune mai cuprinzătoare a unor fenomene istorice și spre înțelegerea unor personalități de marcă ale trecutului. În realitate, avea o curiozitate nestăvilă și de asemenea capacitatea de a găsi cele mai potrivite căi de cunoaștere și documentare într-o problemă sau alta, într-un câmp de o vastitate nemărginită.

Am călătorit în câteva rânduri împreună și m-a impresionat cum își subordona întreaga existență pasiunii cercetării. Cu banii numărați, mai ales pe vremea aceea, nu-și cumpăra decât un lucru: câteva cărți dinainte dorite și știute! Întreaga lui viață era consacrată, ceas de ceas, cercetării, înțelegerii profunde prin studiul asiduă al temelor care-l preocupau. Era de fapt un monah în haine obișnuite, dar trăind cu intensitate procesul atât de dificil al omului de știință, alergând după adevărul pe care niciodată nu izbutim să-l cuprindem pe deplin, dar de care ne putem apropia cel mai mult când suntem însuflețiți de simțămintele adecvate de pasiune și dăruire și suntem înarmați și cu știință, cu cât mai multă cunoaștere, ceea ce la Florin Constantiniu era o realitate de netăgăduit.

L-a preocupat istoria de început a țărilor române, domnia lui Mihai Viteazul, relațiile agrare, personalitatea celui mai de seamă domnitor fanariot – Constantin Mavrocordat, politica externă a țărilor române, istoria mentalităților, istoria veacului al XVIII-lea, pentru a se opri apoi, în ultima parte a vieții, timp de câteva decenii, cu un rar interes și cu rezultate remarcabile asupra evoluțiilor

istorice ale istoriei lumii și mai ales ale fostei Uniuni Sovietice, în ultima jumătate a secolului al XX-lea. A urmărit firesc și procesele istorice prin care a trecut România în perioada dată și în corelare cu mersul istoriei universale. Exprimându-l, de un deosebit interes este și sinteza *Istoria sinceră a poporului român*, publicată în 1997 în cea dintâi ediție, care ne dezvăluie măsura erudiției și a cunoștințelor sale, dar și opinii care trebuie luate în seamă chiar dacă nu le-am accepta în totalitate. A colaborat la realizarea primei ediții a tratatului *Istoria României*, având un rol decisiv la scrierea volumului al III-lea, și tot astfel la tratatul *Istoria românilor*. Cărțile sale privind istoria jumătății de veac de regim totalitar în România sunt neprețuite prin informația și interpretarea oferite; de asemenea, volumul său din 2008 – *De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu* – este prețios atât prin rezultatele cercetării, cât și prin contribuția memorialistică personală.

Florin Constantiniu nu mai este printre noi, dar în fapt îl avem mai departe alături, prin exemplul oferit, prin scrierile sale, prin noutatea și îndrăzneala sa sinceră în abordarea frontală a atâtor probleme, care nu vor putea fi ignorate. Constantiniu se înscrie firesc printre marii istorici, printre cei dăruțiți și înzestrați să descifreze și să înțeleagă trecutul și totodată având știința de a transmite generațiilor următoare fructele cercetărilor sale pasionate. El rămâne astfel un nemuritor.